

Vai trò của các trung tâm thông tin khoa học và công nghệ trong việc hình thành và phát triển thị trường công nghệ ở Việt Nam

Phát triển khoa học và công nghệ (KH&CN) nói chung và phát triển thị trường công nghệ nói riêng có ý nghĩa rất quan trọng đối với sự phát triển kinh tế và xã hội của Việt Nam. Phát triển thị trường công nghệ đã được coi là một trong tám giải pháp cơ bản thúc đẩy phát triển KH&CN, tạo môi trường để KH&CN gắn với sản xuất, kinh doanh [1] và là một trong những vấn đề cốt yếu cần tập trung giải quyết để thực hiện các nhiệm vụ chủ yếu của hoạt động KH&CN từ nay đến năm 2010 [4]. Chương trình hành động của Chính phủ về phát triển KH&CN xác định phát triển thị trường công nghệ là một trong bốn nhóm nhiệm vụ trọng điểm [14]. Chính phủ cũng đã xây dựng đề án "Phát triển thị trường công nghệ" [15], trong đó đã đề cập đến nhiều giải pháp phát triển thị trường này. Tổ chức các Techmart, phát triển các tổ chức trung gian, hình thành các trung tâm giao dịch công nghệ là một số giải pháp được đề cập trong Đề án. Để triển khai các giải pháp nói trên, các trung tâm thông tin KH&CN đóng vai trò quan trọng. Trong thực tế nhiều năm qua, nhiều trung tâm thông tin KH&CN đã tích cực tham gia và có những đóng góp to lớn vào sự phát triển thị trường công nghệ ở Việt Nam. Những đóng góp đó được thể hiện thông qua việc tổ chức các Chợ Công nghệ và Thiết bị (Techmart), hình thành các sàn giao dịch công nghệ, tiến hành nhiều hoạt động xúc tiến thị trường khác.

Trong bài này, chúng tôi trình bày vai trò của một số trung tâm thông tin KH&CN trong việc tham gia phát triển thị trường công nghệ ở Việt Nam.

1. Thị trường công nghệ: khái niệm và những thành phần cơ bản

Phát triển nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa là một chủ trương lớn của Đảng và Nhà nước Việt Nam. Nghị quyết Đại hội Đảng IX đã khẳng định "*Đảng và Nhà nước chủ trương thực hiện nhất quán và lâu dài chính sách phát triển nền kinh tế hàng hoá nhiều thành phần, vận động theo cơ chế thị trường, có sự quản lý của Nhà nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa*" [3]. Nền kinh tế định hướng thị trường này do một số loại thị trường bộ phận hợp thành trong đó có thị trường công nghệ. Đại hội Đảng lần thứ IX đã xác định cần "*khẩn trương tổ chức thị trường khoa học và công nghệ, thực hiện tốt bảo hộ sở hữu trí tuệ; đẩy mạnh và phát triển các dịch vụ về thông tin, chuyên giao công nghệ*".

1.1. Khái niệm "Thị trường công nghệ"

Hiện nay, trong những tài liệu khác nhau, người ta thấy có việc sử dụng các cụm từ khác nhau để chỉ thị trường công nghệ. Nhiều văn bản sử dụng cụm từ "Thị trường khoa học và công nghệ" trong khi một số tài liệu lại dùng cụm từ "Thị trường công nghệ". Quyết định 214/2005/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án Phát triển thị trường công nghệ sử dụng cụm từ "Thị trường công nghệ". Có một số quan điểm cho rằng chúng ta chỉ nên sử dụng khái niệm "thị trường công nghệ" mà không nên nói "thị trường khoa học và công nghệ" bởi không tồn tại "thị trường khoa học" [13, 16]. Theo quan niệm này, "thị trường công nghệ" có thể được hiểu là những thể chế đảm bảo việc mua bán công nghệ được thực hiện trên cơ sở lợi ích của các bên tham gia" [13, 16]. Có tác giả cho rằng "theo nghĩa hẹp, thị trường công nghệ là nơi giao dịch hàng hoá công nghệ. Còn theo nghĩa rộng thì thị trường là tổng hoà các mối quan hệ trao đổi mua bán, môi giới, giám định, thương phạt, khiếu kiện giữa các bên giao dịch công nghệ" [7]. Chúng ta có thể thấy rằng, trong thị trường công nghệ theo nghĩa rộng, không chỉ có công nghệ là hàng hoá để trao đổi mua bán mà có thể có cả tri thức, thông tin KH&CN cũng có thể được trao đổi như là những hàng hoá công nghệ đặc biệt. Như vậy khái niệm "thị trường công nghệ" sẽ bao quát rộng hơn. Nó bao quát cả thị trường thông tin, tri thức, dịch vụ và lao động KH&CN chứ không chỉ thuần túy là việc mua bán, chuyên giao công nghệ. Từ những lý giải trên, chúng tôi cho rằng *thị trường công nghệ có thể được hiểu là những thể chế đảm bảo việc mua bán sản phẩm, kết quả, dịch vụ, tri thức và thông tin KH&CN trên cơ sở lợi ích của các bên tham gia.*

1.2 Thành phần của thị trường công nghệ

Nhiều nhà nghiên cứu cho rằng để thị trường công nghệ vận hành được cần có ít nhất bốn thành phần cơ bản là: (1) Hàng hoá công nghệ, (2) Bên cung và bên cầu (nói cách khác là bên bán và bên mua), (3) Các tổ chức môi giới, trung gian, dịch vụ, tài chính và (4) Khuôn khổ pháp lý [5, 6, 10].

Một số nghiên cứu về thị trường công nghệ cho thấy trong thị trường công nghệ có những dạng

hàng hoá cơ bản được lưu thông như sau: sáng chế và giải pháp hữu ích, thiết bị có chứa đựng công nghệ, công nghệ thuần túy (như quy trình, bí quyết, bản vẽ, mô tả,...), dịch vụ kỹ thuật nói chung, dịch vụ nghiên cứu và phát triển thương mại, thông tin KH&CN và tri thức, hàng hoá công nghệ khác [9, 10, 13, 16, 17].

Hàng hoá trong thị trường công nghệ được coi là loại hàng hoá đặc biệt thể hiện qua một số đặc điểm như [9,10]:

- Hàng hoá công nghệ hướng vào đáp ứng nhu cầu kế hoạch cho tương lai, dài hạn hơn, dự kiến phát huy tác dụng để giải quyết các vấn đề sau này trong khi hàng hoá thông thường được sử dụng để đáp ứng nhu cầu cụ thể trước mắt;

- Độ tin cậy của hàng hoá công nghệ có thể chưa cao; Giá trị hàng hoá công nghệ chỉ thực sự bộc lộ trong quá trình sử dụng để sản xuất ra các sản phẩm và dịch vụ;

- Tồn tại sự bất bình đẳng về thông tin giữa bên mua và bên bán hàng hoá công nghệ. Trong khi người bán có nhiều thông tin về công nghệ và thiết bị cần bán, thì người mua có ít thông tin về nó.

- Người có hàng hoá công nghệ dễ bị tổn thương về sở hữu trí tuệ. Khi một người sử dụng tri thức, thì tri thức không mất đi, mà ngược lại, nó có thể được bộc lộ và có thể được người khác sử dụng.

- Khó khăn trong định giá bán và thoả thuận giá cả đối với hàng hoá công nghệ. Giá cả của hàng hoá công nghệ thường không do giá trị quy định mà do giá trị sử dụng quy định.

Do những đặc điểm của hàng hoá công nghệ như trên nên thị trường công nghệ không thể vận hành đơn giản và tương tự như thị trường hàng hoá nói chung. Để hàng hoá trong thị trường công nghệ lưu thông một cách thuận lợi, cần có sự tham gia tích cực của bên cung, bên cầu và các bên trung gian, môi giới.

Thành phần quan trọng thứ hai trong thị trường công nghệ là bên cung và bên cầu. Các nhà cung cấp hàng hoá công nghệ có thể là Nhà nước, các doanh nghiệp, các tổ chức KH&CN (bao gồm các tổ chức nghiên cứu và phát triển - NC&PT, các trường đại học, học viện, các tổ chức dịch vụ KH&CN), các nhà phát triển công nghệ độc lập, v.v.. Có những nhà cung cấp công nghệ thực hiện việc phát triển công nghệ để phục vụ cho chính nhu cầu phát triển của mình và bán các hàng hoá công nghệ đó như một dẫn xuất của việc tạo ra các sản phẩm đó. Một số tổ chức cung cấp hàng hoá công nghệ lại thực hiện NC&PT để tạo ra các hàng hoá công nghệ để bán. Bên có nhu cầu về công nghệ có thể là nhà nước, các doanh nghiệp, trường đại học, các cá nhân, nông dân, v.v.. Doanh nghiệp có nhu cầu công nghệ để đổi mới, nâng cao năng lực sản xuất, kinh doanh, tăng cường năng lực cạnh tranh và phát triển. Nhà nước cần công nghệ để thực hiện tốt chức năng của Nhà nước, đảm bảo phát triển các dịch vụ công, đáp ứng một số yêu cầu của xã hội, đảm bảo an ninh, quốc phòng, bảo vệ môi trường, v.v.. Các trường đại học, học viện có nhu cầu mua bán hàng hoá KH&CN để đáp ứng nhu cầu về dạy và học của mình. Ngoài ra, một bên “cầu” đông đảo khác rất quan trọng là các cá nhân, nông dân có nhu cầu về ứng dụng KH&CN để nâng cao năng suất lao động, tạo sản phẩm mới, mở rộng ngành nghề sản xuất.

Một thành phần quan trọng khác của thị trường công nghệ là các tổ chức trung gian, môi giới. Hoạt động mua bán trong thị trường công nghệ có thể xảy ra một cách trực tiếp (không qua môi giới) giữa bên cung và bên cầu công nghệ, hoặc gián tiếp (qua tổ chức môi giới); vật lý (mặt đối mặt) hay ảo (thông qua phương tiện truyền thông). Các tổ chức trung gian, môi giới có vai trò quan trọng trong việc đảm bảo thông tin, kết nối các bên cung cầu, hỗ trợ các hoạt động giao dịch công nghệ.

Để thị trường công nghệ vận hành tốt, cần thiết phải có hệ thống pháp luật phù hợp. Những pháp luật cơ bản cần có đối với thị trường công nghệ bao gồm pháp luật về sở hữu trí tuệ, pháp luật về chuyển giao công nghệ, pháp luật về hoạt động tư vấn, thẩm định giám định công nghệ, pháp luật về lao động KH&CN, v.v..

2. Vai trò của các trung tâm thông tin KH&CN trong thị trường công nghệ ở Việt Nam

Như đã trình bày ở trên, thị trường công nghệ là một dạng thị trường đặc biệt. Trong thị trường công nghệ tồn tại sự bất bình đẳng về thông tin giữa bên mua và bên bán hàng hoá công nghệ [9,10]. Những nhà cung cấp hàng hoá công nghệ (bao gồm các viện nghiên cứu, các trường đại học, doanh nghiệp, cá nhân,...) có ít kinh nghiệm trong việc chào bán các hàng hoá công nghệ, có ít thông tin về nhu cầu của xã hội. Bên cầu lại có ít thông tin về nguồn cung cấp hàng hoá công nghệ. Trong tình hình như vậy, các trung tâm thông tin KH&CN có vai trò quan trọng trong việc hỗ trợ sự vận hành của thị trường

thông qua các hoạt động thông tin đặc biệt, giúp cho hàng hoá công nghệ có thể lưu thông một cách thuận lợi giữa bên cung và bên cầu. Các trung tâm thông tin KH&CN có thể tham gia một cách tích cực vào những hoạt động quan trọng của thị trường công nghệ như cung cấp thông tin, tổ chức các Techmart, tổ chức các sàn giao dịch công nghệ thường xuyên, các sàn giao dịch công nghệ trên mạng, v.v.. Những hoạt động hỗ trợ như vậy vượt ra ngoài khuôn khổ hoạt động nghiệp vụ thông tin - thư viện KH&CN truyền thống. Sau đây là một số hoạt động như vậy:

2.1 Tổ chức các Techmart

Techmart được coi là một trong những bước đột phá để hình thành và phát triển thị trường công nghệ. Techmart là hoạt động giao dịch được tiến hành tại một địa điểm nhất định và trong một thời gian nhất định, tập trung triển lãm, trưng bày những thành quả nghiên cứu và phát triển, tổ chức các bên thương thảo với nhau và ký kết các hợp đồng chuyển giao công nghệ [11, 12]. Nội dung giao dịch bao gồm: Trưng bày và giao dịch các thành quả công nghệ; mời thầu các dự án công nghệ; công bố các thông tin công nghệ; bán các sản phẩm mới từ kết quả nghiên cứu khoa học; thương thảo, ký kết các hợp đồng công nghệ và các hoạt động khác liên quan đến thị trường KH&CN.

Ở Việt Nam, nhiều trung tâm thông tin KH&CN được xác định là những tổ chức có vai trò quan trọng trong tổ chức thực hiện các Techmart. Những hoạt động của các trung tâm thông tin KH&CN thông qua các Techmart có vai trò hỗ trợ các bên tham gia một cách thiết thực như:

- Đối với bên “cung” công nghệ: tạo cơ hội hiểu rõ hơn nhu cầu của bên mua và những khách hàng tiềm năng để hoạch định chiến lược, định hướng sản phẩm công nghệ phù hợp với nhu cầu thực tiễn, chủ động phát triển các giải pháp công nghệ mới đáp ứng đòi hỏi của doanh nghiệp.

- Đối với bên cầu công nghệ: tạo điều kiện đánh giá trực tiếp năng lực của nhà cung cấp sản phẩm công nghệ để đặt hàng giải quyết các vấn đề công nghệ cụ thể; thiết lập các quan hệ hợp tác chiến lược, lựa chọn hình thức liên kết nhằm nâng cao khả năng cạnh tranh của sản phẩm.

- Đối với các tổ chức dịch vụ/môi giới: tạo điều kiện tìm hiểu, nắm bắt nhu cầu tham gia giao dịch công nghệ, nâng cao trình độ nghiệp vụ và tư vấn cho các bên “cung - cầu công nghệ”.

- Đối với các tổ chức tài chính (Quỹ đầu tư, ngân hàng, tổ chức tín dụng...): giúp thu nhận các thông tin bổ ích, cân nhắc các dự án đầu tư đổi mới công nghệ có triển vọng, các khách hàng tiềm năng nhằm nâng cao hiệu quả các giao dịch tài chính trong tương lai.

- Đối với các cơ quan quản lý nhà nước: có thêm kênh thông tin để nhận biết tốt hơn những nhu cầu thực tiễn, điều chỉnh hướng ưu tiên, phát hiện những khó khăn, vướng mắc trong giao dịch công nghệ, nhận biết xu hướng phát triển công nghệ, thúc đẩy quá trình thương mại hóa các sản phẩm công nghệ và đánh giá hiệu quả hoạt động KH&CN phục vụ cho điều chỉnh các định hướng chiến lược, mục tiêu, nhiệm vụ phát triển KH&CN.

- Đối với các tầng lớp dân cư: giúp cảm nhận rõ nét hơn vai trò, tầm quan trọng của KH&CN trong đời sống, góp phần “hậu thuẫn xã hội cần thiết” cho việc ứng dụng và phổ cập các thành tựu KH&CN sớm vào thực tiễn.

Hình thức tạo lập thị trường KH&CN thông qua Techmart đã được Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia (Bộ KH&CN), phối hợp với Tổ chức phát triển Công nghiệp của Liên Hiệp Quốc (UNIDO) triển khai lần đầu tiên ở Việt Nam từ năm 1994 [21]. Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia coi việc tiến hành các hoạt động thông tin hướng vào phát triển thị trường công nghệ là một định hướng quan trọng [2]. Hiện nay, những trung tâm thông tin KH&CN lớn ở Việt Nam như Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia (Bộ Khoa học và Công nghệ), Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hồ Chí Minh, Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hà Nội, Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hải Phòng, và nhiều trung tâm thông tin tỉnh/thành phố khác là những đơn vị chủ trì tổ chức các Techmart.

Để tiến hành các Techmart, các trung tâm thông tin KH&CN phải tiến hành các nghiệp vụ thông tin quan trọng như:

- Thu thập thông tin về nguồn cung công nghệ và thiết bị từ các tổ chức KH&CN, các doanh nghiệp và từ xã hội nói chung;

- Thu thập thông tin về nhu cầu công nghệ từ các doanh nghiệp, nhà nước, cá nhân,...

- Thực hiện việc kết nối cung cầu bằng cách gửi các thông tin về nguồn cung công nghệ và thiết

bị phù hợp đến các doanh nghiệp, tổ chức, cá nhân cơ nhu cầu công nghệ và thiết bị;

- Tổ chức các Techmart để các bên cung có thể giới thiệu công nghệ và thiết bị cho xã hội, tạo điều kiện để bên cung và bên cầu gặp gỡ, thương thảo, thoả thuận để đi đến ký kết các bản ghi nhớ, hợp đồng;

- Tổ chức các hoạt động tư vấn tại các Techmart để hỗ trợ việc chuyển giao công nghệ;

- Tổ chức các hội nghị, hội thảo, các buổi trình diễn giới thiệu công nghệ, thiết bị tại các Techmart để bên cung có thể cung cấp các thông tin về công nghệ, thiết bị, sản phẩm, năng lực NC&PT, v.v.. của mình cho xã hội như là các đối tác tiềm tàng;

- Thực hiện các hoạt động sau Techmart như theo dõi, hỗ trợ triển khai thực hiện các ghi nhớ, hợp đồng đã ký kết trong Techmart; Tư vấn tìm kiếm nguồn vốn đầu tư, v.v..

Trong giai đoạn từ 2006 đến giữa năm 2008, hoạt động giao dịch mua bán công nghệ chủ yếu được triển khai mạnh mẽ dưới hình thức hoạt động giao dịch công nghệ tại các Techmart. Hầu hết các Techmart được tiến hành với các trung tâm thông tin KH&CN là đơn vị thực hiện chính. Từ năm 2006 đến 2008 đã có 18 Techmart được tổ chức (Bảng 1), trong đó có 2 Techmart quốc gia, 9 Techmart khu vực/vùng, 7 Techmart địa phương. Những trung tâm thông tin KH&CN (như Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia, Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hồ Chí Minh, Trung tâm Thông tin KH&CN Hà Nội, Trung tâm Thông tin KH&CN Hải Phòng, Trung tâm Thông tin KH&CN Đà Nẵng,...) với tư cách là đơn vị thực hiện chính đã huy động được hơn 3.000 đơn vị tham gia các Techmart, giới thiệu được 14.725 công nghệ, thiết bị, giải pháp phần mềm. Hoạt động Techmart đã giúp các đơn vị tham gia ký được 4.145 hợp đồng, bản ghi nhớ với tổng giá trị của các hợp đồng, ghi nhớ tại Techmart trong thời gian này là 2.586,05 tỷ đồng (Bảng 1).

Bảng 1. Tổng hợp các Techmart mà một số trung tâm thông tin KH&CN phối hợp tổ chức giai đoạn 2006-2008

Loại hình Techmart	Số lượng	Số ĐV tham gia	Số gian hàng	Số CNTB giới thiệu, chào bán	Số hợp đồng, ghi nhớ	Giá trị ký kết (tỷ đồng)
Techmart quốc gia	2	558	647	3.000	493	792,5
Techmart vùng	9	1.790	2.069	8.435	1212	1.680,3
Techmart địa phương	7	712	100	3.290	2.440	113,25
Tổng cộng	18	3.060	2.816	14.725	4.145	2.586,05

(Nguồn: Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia)

Tổng kết hoạt động tổ chức các Techmart quy mô vùng trong năm 2008 cho thấy Techmart đóng vai trò quan trọng trong việc phát triển thị trường công nghệ, qua đó có thể thấy vai trò rõ ràng chủ chốt của một số trung tâm thông tin KH&CN (Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia đã phối hợp với Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hà Nội, Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hồ Chí Minh, Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hải Phòng, nhiều Sở KH&CN của một số tỉnh và thành phố trực thuộc Trung ương) trong phát triển thị trường công nghệ. Riêng trong năm 2008, những trung tâm thông tin trên đã phối hợp tổ chức 5 Techmart quy mô khu vực. Trong năm 2008, các trung tâm thông tin KH&CN đã huy động 1.161 lượt đơn vị trong và ngoài nước tham gia Techmart, giới thiệu chào bán 4.900 công nghệ và thiết bị, có 1.232 gian hàng, 939 hợp đồng và bản ghi nhớ đã được ký kết với giá trị 1.237,2 tỷ đồng. Đánh giá cho thấy cứ 1 tỷ đồng bỏ ra từ kinh phí sự nghiệp khoa học để tổ chức Techmart đem lại 124 tỷ đồng giao dịch mua bán công nghệ, thiết bị trong xã hội, giao dịch mua bán công nghệ và thiết bị năm 2008 tăng 26% so với năm 2007 (Bảng 2). Đó là chưa tính tới giá trị của hàng ngàn giao dịch mua bán công nghệ, thiết bị nhỏ lẻ diễn ra trực tiếp tại các gian hàng (không qua ký kết dưới sự chứng kiến của ban tổ chức Techmart), cũng như các giao dịch mua bán công nghệ diễn ra sau khi Techmart kết thúc.

Bảng 2. Tổng hợp một số số liệu của các Techmart quy mô vùng tổ chức năm 2008

Tên Techmart	Số đơn vị tham gia	Số lượng CNTB, chào	Số hợp đồng, ghi	Giá trị ký kết	Kinh phí tổ chức

		bán	nhớ	(tỷ đồng)	(tỷ đồng)
Techmart Tay Nguyen	180	1000	157	234,5	1,610
Techmart Ha Nam	218	900	32	50,4	1,700
Techmart Lang Son	300	1000	50	68,3	1,320
Techmart Hanoi	285	1200	100	500,0	3,200
Techmart Can Tho	175	800	600	395,0	2,142
Tổng cộng	1.161	4.900	939	1.237,2	9,972

Nguồn: Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia

Các trung tâm thông tin KH&CN thường không hoạt động độc lập trong quá trình tổ chức các Techmart mà thường hợp tác chặt chẽ với nhau. Thông thường, các Techmart quy mô quốc gia được tổ chức với sự phối hợp chặt chẽ của 3 trung tâm thông tin KH&CN lớn là Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia, Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hồ Chí Minh và Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hà Nội. Trường hợp Techmart quy mô quốc gia tổ chức ở địa điểm ngoài Hà Nội và Tp. Hồ Chí Minh sẽ có thêm sự phối hợp của Trung tâm Thông tin KH&CN của tỉnh/thành phố đó. Với các Techmart quy mô Vùng, thông thường Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia và Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hà Nội (khi tổ chức ở khu vực phía Bắc) hoặc Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia và Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hồ Chí Minh (khi tổ chức ở khu vực phía Nam) sẽ cùng đóng vai trò là đơn vị đồng tổ chức.

2.2. Tổ chức các Trung tâm Giao dịch Công nghệ hoặc Sàn Giao dịch Công nghệ

Thành lập và đưa vào hoạt động một số trung tâm giao dịch công nghệ thường xuyên tại các thành phố lớn là một trong những biện pháp thúc đẩy phát triển thị trường công nghệ ở Việt Nam. Những trung tâm giao dịch công nghệ được coi là nơi cung cấp cơ sở hạ tầng cho các tổ chức dịch vụ hỗ trợ mua bán công nghệ, kể cả các nhà cung cấp dịch vụ nước ngoài; tạo môi trường giao dịch thuận lợi cho các bên tham gia thị trường tìm hiểu thông tin, tiến hành đàm phán, mua bán công nghệ; tổ chức các sự kiện nhằm giới thiệu, trình diễn công nghệ; xây dựng các cơ sở dữ liệu về công nghệ chào bán và nhu cầu công nghệ phục vụ hoạt động của trung tâm giao dịch, bao gồm cả hoạt động giao dịch điện tử; tiến hành thu thập các thông kê về giao dịch mua bán công nghệ.

Trong thời gian qua, một số trung tâm thông tin KH&CN lớn của Việt Nam đã có vai trò quan trọng trong việc xây dựng và hình thành một số trung tâm giao dịch công nghệ. Từ năm 2006 đến nay đã hình thành được 3 trung tâm giao dịch công nghệ: tại Hà Nội (do Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia thành lập), tại Tp. Hồ Chí Minh (do Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hồ Chí Minh thành lập) và tại Hải Phòng (do Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hải Phòng thành lập).

Tại Trung tâm Giao dịch Công nghệ của Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia, giai đoạn 2006-2008, đã thực hiện được hơn 1500 giao dịch trực, trong đó có hơn 50 hợp đồng được ký kết với tổng giá trị là trên hơn 20 tỷ đồng. Ngoài ra, còn có hàng trăm mua bán thiết bị đơn lẻ cũng được thực hiện từ Sàn giao dịch.

Trung tâm Thông tin KH&CN thuộc Sở KH&CN Tp. Hồ Chí Minh hợp tác với Công ty Cổ phần Công nghệ & Thương mại Vinh Nam triển khai xây dựng và đưa vào hoạt động từ tháng 10/2006 Sàn Giao dịch Công nghệ theo kiểu Techmart thường xuyên. Tại Sàn giao dịch này, có trên 70 đơn vị tham gia chào bán, trưng bày giới thiệu trên 150 chủng loại CN&TB, Thông qua các giao dịch tại Chợ, đã thực hiện được hàng chục hợp đồng chuyển giao công nghệ và thiết bị với tổng trị giá là hơn 4 tỷ đồng.

Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hải Phòng đã thành lập Sàn Giao dịch Công nghệ Hải Phòng từ giữa năm 2008. Sàn đã đi vào hoạt động, tạo điều kiện để hàng chục đơn vị trực tiếp giới thiệu một cách thường xuyên công nghệ và thiết bị cho các bên quan tâm.

Các trung tâm giao dịch công nghệ do những trung tâm Thông tin KH&CN thành lập còn tổ chức các hội nghị, hội thảo về các công nghệ, thiết bị. Trung tâm Giao dịch Công nghệ của Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia chỉ riêng trong năm 2008 đã tổ chức hoặc phối hợp tổ chức thành công 18 hội thảo, hội nghị, diễn đàn trình diễn công nghệ, thiết bị, như:

- Phối hợp với Vườn ươm các doanh nghiệp Hà Nội thuộc chương trình hợp tác của Liên minh

Châu Âu tổ chức Hội thảo Công nghệ chế biến thịt, cá, Hội thảo Công nghệ chế biến rau, quả;

- Phối hợp với VCCI tổ chức các Diễn đàn Hợp tác khoa học và kỹ thuật trong chế biến nông sản tại Hưng Yên (10/2008) và Tây Ninh (11/2008); Hội thảo giới thiệu công nghệ cho chăn nuôi và chế biến thức ăn chăn nuôi; Thực phẩm an toàn; Thủ công, mỹ nghệ; Tuần lễ doanh nghiệp nhỏ và vừa.

- Phối hợp với Công ty HanTech (Hàn Quốc) tổ chức 02 diễn đàn-triển lãm công nghệ.

- Phối hợp với Đại sứ quán Israel tổ chức thành công hội nghị truyền hình về quản lý nước và công nghệ xử lý nước thải nông nghiệp với sự tham gia của các chuyên gia ở Israel và các nhà khoa học, doanh nghiệp Việt Nam trong lĩnh vực quản lý và xử lý nước thải.

Các sàn giao dịch công nghệ đó tổ chức các lớp đào tạo các thành viên tham gia sàn giao dịch về các kỹ năng khai thác Techmart trên mạng, khai thác thông tin công nghệ.

2.3. Xây dựng các Techmart trên mạng

Bên cạnh các hình thức hoạt động nói trên, các trung tâm thông tin KH&CN còn có vai trò quan trọng trong việc xây dựng hệ thống thông tin công nghệ phục vụ đảm bảo thông tin một cách thường xuyên trên mạng cho các bên có nhu cầu. Cùng với việc tổ chức các Techmart vào thời gian và địa điểm cụ thể trong năm, nhiều trung tâm thông tin KH&CN còn xây dựng các Techmart trên mạng, thường được gọi là Techmart ảo để cung cấp một cách liên tục, thường xuyên không phụ thuộc vào thời gian và không gian cho các bên có nhu cầu.

Một số Techmart ảo do những trung tâm thông tin KH&CN xây dựng như:

Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia xây dựng (<http://www.techmartvietnam.vn>) [18]

Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hồ Chí Minh xây dựng (<http://www.techmart.cesti.gov.vn>) [19];

Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hải Phòng xây dựng (<http://www.techmarthaiphong.com.vn/>) [20].

Techmart Vietnam trên mạng do Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia xây dựng cung cấp thông tin về hơn 7.000 công nghệ thiết bị và công nghệ, hơn 1.000 dịch vụ KH&CN của các tổ chức KH&CN, khoảng 1.000 giải pháp phần mềm ứng dụng, thông tin về gần 2.000 thành viên của Techmart ảo, khoảng 1.200 văn bản pháp quy về KH&CN, chính sách về đổi mới và CGCN, thị trường công nghệ. Ngoài ra Techmart Vietnam trên mạng còn cung cấp thông tin về về nhu cầu tìm mua công nghệ, thiết bị và dịch vụ KH&CN, thông tin về chuyên gia công nghệ. Chỉ riêng trong năm 2008, Techmart Vietnam trên mạng đã thu hút được trên 460.000 lượt truy cập, gấp 3 lần so với năm 2007(145.696 lượt truy cập). Năm 2008 đã thống kê được 1.500 giao dịch mua bán công nghệ trên website Techmart Vietnam, tăng gấp 3 lần so với năm 2007.

Techmart ảo của Trung tâm Thông tin KH&CN Hồ Chí Minh (<http://www.techmart.cesti.gov.vn>) có trên 5.300 thông tin về các thiết bị, công nghệ, 1.400 sản phẩm và giải pháp phần mềm, 342 dịch vụ giới thiệu chào bán hoặc tìm mua luôn được cập nhật thường xuyên và được phân loại theo từng nhóm ngành nghề khác nhau.

3. Kết luận

Phát triển thị trường công nghệ là một định hướng quan trọng để phát triển kinh tế xã hội của Việt Nam. Có thể thấy rằng trong thời gian qua, thị trường công nghệ ở nước ta đã được hình thành, từng bước mở rộng về quy mô, nội dung và hình thức hoạt động, trong đó các trung tâm thông tin KH&CN có vai trò không nhỏ.

Techmart được coi là một trong những hình thức hoạt động quan trọng của thị trường công nghệ. Các trung tâm thông tin KH&CN, trong đó có những trung tâm hàng đầu như Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia, Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hồ Chí Minh, Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hà Nội, Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hải Phòng đã đóng vai trò chủ yếu trong việc tổ chức các Techmart. Thông qua Techmart, thông tin về nhu cầu công nghệ của thị trường đã được chuyển tải đến các viện nghiên cứu, các trường đại học, các cơ quan quản lý để có những định hướng cho công tác nghiên cứu khoa học và công nghệ cũng như cho công tác quản lý. Đồng thời thông tin về nguồn cung cấp hàng hoá công nghệ cũng được tiếp cập dễ dàng hơn và nhiều hơn.

Các trung tâm thông tin KH&CN còn tham gia vào việc phát triển thị trường công nghệ thông qua việc thành lập các trung tâm giao dịch công nghệ hoặc sàn giao dịch công nghệ. Trung tâm Giao dịch Công nghệ của Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia xây dựng hoặc các sàn giao dịch công nghệ của Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hồ Chí Minh và Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hải Phòng đã tạo cơ hội để các đối tác công nghệ có thể cung cấp thông tin và tìm kiếm thông tin về công nghệ cũng như nhu cầu công nghệ. Các trung tâm giao dịch công nghệ này thực sự là một kênh thông tin quan trọng trong thị trường công nghệ.

Trong thời đại Internet, những hình thức thông tin trực tuyến là không thể thiếu. Nhiều trung tâm thông tin KH&CN đã có vai trò quan trọng trong việc xây dựng các hình thức Techmart trên mạng. Với bản chất thông tin, chợ ảo về công nghệ và thiết bị hỗ trợ các bên tham gia hoạt động giao dịch mua bán một cách thường xuyên, liên tục, không phụ thuộc vào Techmart được tổ chức vào thời gian, địa điểm cụ thể nào đó. Hiện nay đã có nhiều Techmart trên mạng được các trung tâm thông tin KH&CN xây dựng và vận hành có hiệu quả.

Có thể thấy trong thời gian tới, các trung tâm thông tin KH&CN cần phát triển thêm nhiều hình thức hoạt động nữa như tham gia nhiều hơn nữa vào các hoạt động trung gian, môi giới công nghệ, chuyển giao công nghệ. Một số hoạt động nghiệp vụ mới như tình báo cạnh tranh, tư vấn công nghệ cần được nghiên cứu và phát triển. Điều này đòi hỏi sự năng động hơn nữa của các trung tâm thông tin trong tình hình toàn cầu hoá, hội nhập kinh tế quốc tế.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Tư tưởng Văn hoá Trung ương. Tài liệu học tập Nghị quyết Trung ương Hai (khoá VIII) của Đảng (Dành cho đảng viên và cán bộ cơ sở). H.: NXB Chính trị quốc gia. 1997. 66 tr.
2. Cao Minh Kiểm. Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia - Định hướng hoạt động giai đoạn 2006-2010. Kỷ yếu Hội nghị ngành Thông tin KH&CN lần thứ V, tổ chức tại Hà Nội, 11/2005.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX. H.: Sự thật, 2001.
4. Đảng Cộng sản Việt Nam. Văn kiện Hội nghị lần thứ Sáu Ban chấp hành Trung ương khoá IX. H.: NXB Chính trị quốc gia. 2002. 251 tr.
5. Đỗ Nguyên Phương. Phát triển thị trường KH&CN ở Việt Nam. Tạp chí Hoạt động Khoa học, 2004, số 3.
6. Đỗ Nguyên Phương. Phát triển thị trường KH&CN ở Việt Nam. Thông tin KH&CN (An Giang), 2004, Số 3, tr.2-5.
7. Đỗ Văn Vĩnh. Bàn về phát triển thị trường công nghệ ở nước ta. TC Hoạt động khoa học, 2002, no.12, 40-41
8. Hồ Ngọc Luật. Về phát triển thị trường KH&CN ở nước ta. TC Hoạt động khoa học, 2003, no.12, tr.44-47
9. Hoàng Xuân Long. Lao động khoa học với việc phát triển thị trường KH&CN. Thông tin khoa học xã hội, 2005, Số 5 tr. 30-39.
10. Hoàng Xuân Long. Thị trường KH&CN ở Việt Nam. Nghiên cứu kinh tế, 2005, Số 5. tr14-25
11. Lê Khánh Vân. Báo cáo trình bày tại Hội nghị Ngành Thông tin KH&CN lần thứ V. Kỷ yếu Hội nghị ngành Thông tin KH&CN lần thứ V
12. Nguyễn Văn Tri. Tổ chức tốt chợ công nghệ là giải pháp phát triển thị trường công nghệ ở Việt Nam. TC Hoạt động khoa học, 2005, Số 2 . 26-28.
13. Nguyễn Võ Hưng. Báo cáo đề tài "Nghiên cứu cơ chế và chính sách phát triển thị trường công nghệ ở Việt Nam". Viện NCCLCSKH&CN, Bộ KH&CN. 2002. 122 tr.
14. Quyết định số 188/2002/QĐ-TTg ngày 31/12/2002 của Thủ tướng Chính phủ về Phê duyệt Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Kết luận của Hội nghị Trung ương VI khoá IX về KH&CN.
15. Quyết định số 214/2005/QĐ-TTg ngày 30/8/2005 của Thủ tướng Phê duyệt Đề án phát triển

thị trường công nghệ.

16. Viện chiến lược và chính sách KH&CN. Công nghệ và phát triển thị trường công nghệ ở Việt Nam. H.: NXB Khoa học và Kỹ thuật, 2003.

17. Vũ Đình Cự. Thị trường KH&CN, đặc trưng của nền kinh tế tri thức. TC Cộng sản, , 2004, Số 20, tr 22-25.

18. Chợ Công nghệ và Thiết bị Việt Nam. <http://www.techmartvietnam.vn/>

19. Chợ công nghệ thiết bị - Techmart online. <http://www.techmart.cesti.gov.vn/>

20. Sàn giao dịch công nghệ Hải Phòng. <http://www.techmarthaiphong.com.vn/>

21. UNIDO. Vietnam Techmart. Hanoi, 1-4 November 1994. Compendium of Technology and Joint Venture Partnership opportunities. 221 pp.

Tóm tắt:

VAI TRÒ CỦA CÁC TRUNG TÂM THÔNG TIN KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ TRONG VIỆC HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN THỊ TRƯỜNG CÔNG NGHỆ Ở VIỆT NAM

Cao Minh Kiêm và Lê Thị Khánh Vân

Trung tâm Thông tin Khoa học và Công nghệ Quốc gia, Việt Nam

Hình thành và phát triển thị trường công nghệ được coi là một trong những biện pháp quan trọng để phát triển kinh tế xã hội của Việt Nam. Các trung tâm thông tin KH&CN của Việt Nam có thể tham gia tích cực vào quá trình này. Bài này trình bày một số hoạt động mà những trung tâm thông tin KH&CN trong nước đã thực hiện để đóng góp vào phát triển thị trường công nghệ. Một trong những vai trò đó là tham gia tổ chức các Techmart. Trong những năm qua, nhiều Techmart ở các quy mô khác nhau đã được tổ chức và chúng tôi đây là một biện pháp quan trọng phát triển thị trường công nghệ. Vai trò của các trung tâm thông tin như Trung tâm Thông tin KH&CN Quốc gia, Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hồ Chí Minh, Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hà Nội, Trung tâm Thông tin KH&CN Tp. Hải Phòng, v.v. đã được thảo luận. Tổ chức các trung tâm giao dịch công nghệ là một hình thức hỗ trợ thị trường công nghệ. Một số trung tâm hoặc sàn giao dịch công nghệ đã được một số trung tâm thông tin KH&CN hàng đầu thành lập. Hoạt động của các trung tâm này đã có tác động tích cực trong phát triển thị trường công nghệ. Techmart trên mạng là một hình thức mà nhiều trung tâm thông tin KH&CN đã triển khai để hỗ trợ phát triển thị trường công nghệ. Có thể kết luận rằng các trung tâm thông tin KH&CN có thể mở rộng các hoạt động ra ngoài hoạt động thông tin KH&CN truyền thống để tham gia tích cực hơn vào phát triển kinh tế xã hội đất nước.

Summary:

THE ROLE OF SCIENTIFIC AND TECHNOLOGICAL INFORMATION CENTERS IN VIETNAM'S TECHNOLOGY MARKET DEVELOPMENT

Cao Minh Kiem and Le Thi Khanh Van

National Center for Scientific and Technological Information, Vietnam

Establishment and development of technology market is seen as one of important measures for enhancing socio-economic development of Vietnam. Information centers in Vietnam could actively take part in this process. The paper presents various activities that scientific and technological information centers in Vietnam carrying out to contribute to the development of technology market. One of the activities for technology market is organizing the so-called Techmarts. During recent years, a number of Techmarts of different scales including national, regional and provincial techmarts were organized. Techmarts were proved to be a very important measure in developing the technology market. The role of information centers such as NACESTI, CESTI, Hanoi S&T Information Center, etc. in the organization of Techmarts is summarized and analyzed. Other form for supporting the technology market is organization of technology transaction centers. Some such centers were established at large information centers including NACESTI, CESTI, Hai Phong S&T Information Center. The activities of technology transaction centers were discussed. It is concluded that S&T information centers could expand their activities beyond the traditional operation and contribute actively in socio-economic development of Vietnam.

Cao Minh Kiêm^[1], Lê Thị Khánh Vân^[2] : *Trung tâm Thông tin Khoa học và Công nghệ Quốc gia*

(Nguồn: Tạp chí Thư viện Việt Nam)

[1] Phó Giám đốc Trung tâm Thông tin Khoa học và Công nghệ Quốc gia

[2] Trưởng phòng, Trung tâm Thông tin Khoa học và Công nghệ Quốc gia